

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยองค์ความรู้ทางปรัชญาการเมือง ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการเมืองตะวันตกในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่อยู่ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ ในลักษณะของหนังสือ ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยและงานเขียน สามารถจัดแบ่งออกเป็นสามประเภท ได้แก่ผลงานประเภทแปล (translation) ที่มาจากตัวบทหรือต้นฉบับ (original text) ของนักปรัชญาการเมืองตะวันตก สองผลงานประเภทแปลงานตีความและอธิบายความคิดทางปรัชญาการเมืองตะวันตก (interpretation/secondary text) และสุดท้ายคือผลงานประเภทที่ผู้เขียนหรือผู้ศึกษาลงมือเรียบเรียง อธิบายและตีความความคิดปรัชญาการเมืองตะวันตกด้วยตัวเอง นอกจากนี้แหล่งขององค์ความรู้ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาได้ปรากฏอยู่ในรูปของประมวลรายวิชา (course syllabus) ที่วิทยากรหรือผู้บรรยายใช้เป็นแนวทางให้กับนักศึกษาในการเรียนและสอนกันอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก ขณะที่ประสบการณ์ที่มาจาก การอ่านและการสอนในตัวของวิทยากรและอาจารย์ผู้บรรยายรายวิชาปรัชญาการเมืองในสถาบันอุดมศึกษาก็เป็นหนึ่งในแหล่งขององค์ความรู้ของผู้ศึกษาในครั้งนี้ ในส่วนของการสำรวจองค์ความรู้และเนื้อหาทางด้านปรัชญาการเมืองในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ผู้ศึกษาได้จัดแบ่งประเภทของผลงานออกเป็นลักษณะต่างๆ ดังนี้ คือการแปลงานประเภทตัวบท (original text) ได้แก่หนึ่ง ผลงานที่นักปรัชญาการเมืองนำเสนอออกมาโดยตรง สอง การแปลผลงานจากงานเขียนในเชิงของงานตีความ (interpretation) ได้แก่ผลงานที่นักปรัชญา นักวิชาการในยุคหลังได้ศึกษาและเขียนถึงผลงานประเภทตัวบทของนักปรัชญาการเมืองโดยใช้แนวคิดในการตีความ สาม การแต่งหรือเรียบเรียงผลงานความคิดของนักปรัชญาการเมือง เป็นหนังสือหรือตำราที่นักปรัชญาและนักวิชาการได้ศึกษาผลงานของนักปรัชญาการเมืองแล้วจึงนำมารวบรวม ประมวลเขียน

1. การแปลงานประเภทตัวบท (original text) โดยแบ่งออกเป็น
 - 1.1 ยุคโบราณ (ancient)
 - 1.2 สมัยใหม่ (modern)
 - 1.3 ร่วมสมัย (contemporary)
2. การแปลผลงานจากงานเขียนในเชิงของการตีความ (interpretation/secondary text)
3. การแต่งหรือเรียบเรียงผลงานความคิดของนักปรัชญาการเมือง โดยแบ่งออกเป็น
 - 3.1 ยุคโบราณ สมัยใหม่และร่วมสมัยนับตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา
 - 3.2 แนวคิดหลักสำคัญ (idea and theme) ในการศึกษาทางปรัชญาการเมือง ยกตัวอย่างเช่นแนวคิดในเรื่องความยุติธรรม ผู้ปกครอง ความเป็นพลเมืองอำนาจอธิปไตย พันธะทางการเมือง สิทธิและเสรีภาพ

1.1 การแปลงานประเภทตัวบท : ยุคโบราณ

ผลงานประเภทแปลจากต้นฉบับงานเขียนทางปรัชญาการเมืองตะวันตก (original text) จัดแบ่งออกมาได้เป็นสองลักษณะคืองานแปลจากต้นฉบับปรัชญาการเมืองตะวันตกสมัยโบราณหรือยุคคลาสสิก (classic) และปรัชญาการเมืองตะวันตกสมัยใหม่ (modern) ซึ่งผลงานทางปรัชญาการเมืองตะวันตกสมัยโบราณ ประกอบด้วยผลงานของนักปรัชญาการเมืองคนสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโสเครตีส (Socrates) เพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) และอาจรวมถึงปรัชญาการเมืองในช่วงโรมัน ขณะที่ผลงานทางด้านปรัชญาการเมืองที่ปรากฏอยู่ในพหุภาษาไทยเป็นครั้งแรกคือ การแปลบทสนทนา Lysis หรือว่าด้วยมิตรภาพ (Friendship) ของเพลโต โดยกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ (ในขณะที่ทรงดำรงยศเป็นกรมหลวงฯ) บทสนทนา Lysis ถูกตีพิมพ์ในหนังสือ วชิรญาณวิเศษเล่ม 3 ปีชวด พุทธศักราช 2431 ต่อมาได้มีการรวบรวมเป็นเล่มตีพิมพ์แจกเป็นของที่ระลึกในงานศพของหม่อมเจ้าหญิงบันดาลสวัสดิ์ โดยโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนาการ ในปี พ.ศ.2469 หนังสือบทสนทนา Lysis เล่มนี้ พระองค์ท่านทรงได้รับมาจากพระอนุชา คือ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ ซึ่งเคยทรงศึกษาวิชากฎหมายอยู่ที่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด สังกัดคณะเบลเลียม (Balliol College) ที่มีศาสตราจารย์เบนจามิน โจเวตต์ (Benjamin Jowett) เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมดูแล (Master) คณะดังกล่าว ศาสตราจารย์ท่านนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องคลาสสิก ท่านเป็นนักวิชาการชาวอังกฤษคนแรกที่แปลงานของเพลโตจากภาษากรีกโบราณมาเป็นภาษาอังกฤษครบหมดทุกเล่ม

มีการแปล The History of Herodotus ของ Herodotus ใช้ชื่อ ‘ตำนานของเฮโรโดตัส บรรพที่ 1 ถึงบรรพที่ 5’ โดยชำนาญ อินทุโสภณ จากต้นฉบับภาษากรีกโบราณเป็นภาษาอังกฤษของยี. ซี. แมคคอปเลย์ เอ็ม.เอ. (George Campbell Macaulay) แห่งมหาวิทยาลัย Cambridge ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ Mcmillian ตีพิมพ์ครั้งที่ 1 เมื่อ ค.ศ. 1904 และครั้งที่สองเมื่อปี ค.ศ. 1914 เป็นหนังสือสองเล่มจบแบ่งเป็น 9 บรรพ ต่อมามีการพิมพ์แจกในงานปลงศพ นางเขียน อินทุโสภณ ณ เมรุวัดธาตุทอง วันที่ 18 มกราคม พ.ศ.2519 และอภินันทนาการในโอกาส นายชำนาญ อินทุโสภณ อายุครบ 80 ปี 16 สิงหาคม 2523 โดยมีเนื้อหาในบรรพที่ 1 เริ่มที่ ‘เหตุแห่งการวิวาทระหว่างพวกเฮลเลนส์กับพวกบาร์บาเรียน พวกเพนีเซียนทำความผิดครั้งที่หนึ่ง’ จบลงด้วย ‘ชนบทรรมนิยมประเพณีของพวกมาสซาเกตาย’ ในบรรพที่ 2 เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ ‘เมื่อไซรัสสิ้นชีวิตแล้ว คามบิเชสผู้บุตรได้เป็นราชาและหมายมั่นว่าจะยกทัพเข้าตีอียิปต์’ จบลงที่ ‘เครื่องบวงสรวงบูชาของอามาซิสที่อุทิศแก่เทวดาต่างกันในแคว้นเฮลลาส’ ในบรรพที่ 3 เริ่มต้นที่ ‘เหตุซึ่งทำให้คามบิเชสประสงค์จะยกทัพเข้าประชิดอียิปต์’ จบลงที่ ‘และกลวิธีที่ยึดนครบาบิลอนได้ในที่สุด’ ในบรรพที่ 4 เริ่มต้นที่ ‘ดาเรออสวางแผนยกทัพประจัญพวกไซเธียนและเหตุที่ยกเข้าประจัญ’ จบลงที่เหตุการณ์ ‘จุดจบอย่างเวทนาของเพเรติมี’ และในบรรพที่ 5 เริ่มต้นที่ ‘พวกเปอร์เซียซึ่งเมกาบาซอสปราบปราม’ จบลงที่ ‘ไม่นานหลังจากนี้ อาริสตาโกราสก็ถูกฆ่าตายที่นั่น’

ผู้เขียนกล่าวถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่วงวิชาการไทยในการตีพิมพ์ ‘ตำนานของเฮโรโดตัส’ ไว้หลายระดับด้วยกัน กล่าวคือ⁹⁸

1. ผู้อ่านจะได้รับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโลกตะวันตกโบราณ ซึ่งยังมีความหมายต่อโลกปัจจุบันอยู่ในเรื่องของระบบความเชื่อและการปกครองที่ผิดแผกแตกต่างระหว่างกลุ่มชนกลุ่มต่างๆ และการรบบพุ่งระหว่างพวกกรีกกับราชอาณาจักรเปอร์เซีย ซึ่งเป็นการต่อสู้ของชนกลุ่มน้อยเพื่อรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพที่ถูกคุกคามโดยมหาอำนาจของสมัยนั้นด้วย
2. ผู้อ่านได้ลิ้มรสวัฒนธรรมโบราณ ซึ่งเป็นรสที่โลกปัจจุบันยังต้องการอยู่ เฮโรโดตัสเป็นผู้แทนที่ดีที่สุดคนหนึ่งของวัฒนธรรมนั้น
3. ผู้อ่านจะได้โอกาสเรียนรู้ถึงวิธีการเขียนประวัติศาสตร์ของนักประวัติศาสตร์สมัยโบราณที่สำคัญที่สุดคนหนึ่ง ซึ่งก็เป็นวิธีเขียนพงศาวดารของชาติต่างๆ ผู้อ่านจะได้เรียนรู้หลักสำคัญใน

⁹⁸ชำนาญ อินทุโสภณ (2523) ตำนานของเฮโรโดตัสบรรพที่ ๑ ถึง บรรพที่ ๕ (แปล) นครหลวง สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย หน้า (3)-(5)

วิธีการของประวัติศาสตร์ ซึ่งนักประวัติศาสตร์ได้ใช้มาตราบทุกวันนี้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะเฮโรโดตัสได้เริ่มแยกการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ออกเป็นขั้นต่างๆ เช่นในระยะแรก เขาจะอ่านเรื่องราวที่มีอยู่หรือจดจำนิทานปรัมปราเกี่ยวกับเหตุการณ์หนึ่งใดไว้ แล้วทดสอบข้อมูลจากหลักฐานชนิดนี้กับหลักฐานชนิดอื่น เช่นศิลาจารึกหรือการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ หรือการเดินทางไปดูสถานที่เกิดเหตุเป็นต้น หากปรากฏมีข้อมูลหลายข้อมีความขัดแย้งกัน เขาก็จะแจ้งให้ผู้อ่านรับทราบ พร้อมกับจะเสนอเหตุผลว่า ข้อไหนน่าเชื่อถือที่สุด เป็นการแสดงให้เห็นการใช้ดุลยพินิจซึ่งน้ำหนักของหลักฐานของเขา หลังจากนั้นเฮโรโดตัสจะพยายามลำดับเหตุการณ์ โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับการลำดับกษัตริย์ในราชวงศ์ต่างๆ การเปลี่ยนผู้มีอำนาจในการปกครองหรือการจัดงานมหกรรมต่างๆ ของโลกโบราณ ซึ่งการลำดับเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เป็นเรื่องยุ่งยากลำบากยิ่ง ในสมัยที่มนุษย์ยังไม่มีเครื่องตรวจสอบกาลเวลาได้เที่ยงตรง กล่าวโดยสรุปแล้ว เฮโรโดตัสได้เรียบเรียงหนังสือที่มีลักษณะเป็น “ประวัติศาสตร์” มากกว่า “พงศาวดาร”⁹⁹ สำเร็จขึ้นเป็นเล่มแรกเล่มหนึ่ง สมกับที่ได้รับฉายาว่า “บิดาของประวัติศาสตร์”

4. ผู้อ่านจะได้โอกาสอ่านหนังสือเล่มหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เป็นหนังสือแม่บทของวรรณคดีตะวันตกโบราณ จากความรู้ที่ได้รับนี้อาจมีประโยชน์ในการนำไปใช้เปรียบเทียบกับหนังสือสำคัญๆ ในวรรณคดีอินเดียและของจีนอีกด้วย

ประการสุดท้าย “ตำนานของเฮโรโดตัส” ได้รับการแปลจากภาษากรีกโบราณเป็นภาษาลาติน และตีพิมพ์ครั้งแรกที่อิตาลี เมื่อเกือบ 500 ปีมาแล้ว การตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษครั้งแรกมีขึ้นเมื่อ พ.ศ.2127 ปี 2515 จึงเป็นโอกาสที่ดีสมาคมสังคมศาสตร์จะได้ช่วยเผยแพร่งานชิ้นนี้ในประเทศไทย เพื่อผลประโยชน์ของวิชาการในแขนงต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมานี้

ทางด้านวรรณกรรมกรีกคลาสสิกในลักษณะของเทพปกรณัมมีการแปลมหากาพย์อีเลียด โดยนายตำรา ณ เมืองใต้เมื่อปี 2536 แปลจากต้นฉบับแปล The Iliad for Boys and Girls ของ Alfred J. Church ซึ่งเป็นฉบับย่อสำหรับเด็กและเยาวชนอ่าน ขณะที่โอดิสซีย์ โดยสุริยฉัตร ชัยมงคลในปี 2538 แปลจากต้นฉบับแปลของ E.V. Rieu The Odyssey ซึ่งก่อนหน้านี้อสุริยฉัตร ชัยมงคลเคยแปล Mythology มีเนื้อหาวาดด้วยตำนานของเทพเจ้ากรีกของ Edith Hamilton ที่เป็นหนังสือขายดี (bestseller) มาก่อน

⁹⁹หากศึกษาถึงพัฒนาการทางภูมิปัญญาและความคิดของกรีกโบราณ ที่เริ่มจากเรื่องราวในแบบเรื่องเล่าในเชิงเทวดานานหรือเทพปกรณัม (mythology) มาสู่งานเขียนในเชิงประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกับรูปแบบและวิธีการคิดในเชิงเหตุผลของกลุ่มนักปรัชญาแห่งไอโอเนียน (Ionian) ผู้ที่สนใจสามารถดูคำอธิบายถึงพัฒนาการดังกล่าวได้ใน Leo Strauss. (1964) The City and Man. Chicago: The University of Chicago Press.

ทางด้านของบทละครกรีกโบราณ (Greek drama) ปรากฏมีการแปลบทละครในเชิงโศกนาฏกรรม(tragedy) ของกวี Sophocles เรื่อง Antigone แต่เป็นการแปลและดัดแปลงมาจากบทละครที่ดัดแปลงขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองโดย Jean Anouilh ซึ่งตำนานของแอนติโกเน่ได้ถูกดัดแปลงเป็นละครในเชิงสันติภาพจัดแสดงที่กรุงปารีสช่วงปี 1944 ต่อมาทาง Bertolt Brecht นักละครชาวเยอรมันได้ดัดแปลงบทและจัดแสดงในประเทศสวีเดนในปี 1948 ซึ่งต่อมาบทละครในฉบับของ Brecht ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Judith Marina ก่อนที่ซูชาวตี ตัณฑวณิชกับภัทรีรัตน์จะแปลเป็นภาษาไทยเมื่อปี 2525 โดยใช้ชื่อเรื่องใหม่ว่า อันตราคนี ถูกใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนวิชา TU 115 หรือวิชาดูละคอน ของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งถูกตีความในเชิงวรรณศิลป์มากกว่าปรัชญาการเมือง

ผลงานการแปลของปัญญาชนอย่างสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ที่อาจกล่าวได้ว่าผลงานทางปรัชญาการเมืองตะวันตกของสุลักษณ์ ศิวรักษ์อยู่ในฐานะผลงานยุคบุกเบิกหรือยุคแรกๆของการศึกษาและสนใจปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยการแปลงานในรูปบทสนทนา (dialogue) อันเป็นผลงานทางปรัชญาการเมืองในช่วงแรกของเพลโตที่กล่าวถึงโสเครตีส ได้แก่ “อโปโลเกีย (Apologia) : โสกราตีสแก้คดี” (กรุงเทพฯ: ปาจารย์สาร, 2534) “วาระสุดท้ายของโสกราตีส (Phaedo)” (กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2514) “ไครโต (Crito) โสเครตีสในคุก” (กรุงเทพฯ: ปาจารย์สาร, 2534) และ “ยูไทโฟร (Euthyphro) วิธีการของโสกราตีส” (กรุงเทพฯ: ปาจารย์สาร, 2533)

ในช่วงระยะเวลาเดียวกันบทสนทนาของนักปรัชญาการเมืองอย่างเพลโต ได้ถูกพินิจรัตนกุลแปลออกมาประกอบด้วย “โสกราตีสและปัญหาเรื่องความดี” (นครหลวง: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515) เป็นการแปลและเรียบเรียงจากบทสนทนา Apology และ Crito ที่แปลโดย Benjamin Jowett โดยก่อนหน้านั้นพินิจ รัตนกุลได้แปลและเรียบเรียงบทสนทนา Meno ของเพลโตในชื่อ “เพลโตและปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม” (พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2514) บทสนทนาของเพลโต คาร์มิดิส เลคีส ลัยซิส (Charmides, Laches, Lysis แปลโดย วิจิตร สุขสมบุรณ์ ที่ใช้ต้นฉบับของ Benjamin Jowett จัดพิมพ์และจัดพิมพ์โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ พ.ศ.2534 โดยเป็นบทสนทนาทางปรัชญาเกี่ยวกับนิยามของความพอประมาณ ความกล้าหาญและมิตรภาพ

ผลงานทางปรัชญาการเมืองเล่มสำคัญของเพลโต “อุดมรัฐ” (The Republic) ต้นฉบับของ Benjamin Jowett ถูกแปลโดยปรีชา ช่างขวัญยืน (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523) ต่อมาผลงานของสมบัติ จันทรวงศ์ “ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น: บทวิเคราะห์โสเครตีส” (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524) ซึ่งเป็นทั้งการแปลและอธิบายตีความงานเขียนของเพลโตซึ่งประกอบด้วยบทสนทนา ยูโทโฟร อโพลจีและไครโต นับเป็นความพยายามในการทำงานด้านการแปลและตีความตัวบทปรัชญาการเมืองที่มีความละเอียดและสมบูรณ์ บทสนทนา The Republic ถูกนำมาแปลอีกครั้งโดยเวธัส โพธารามิก กรุงเทพฯ โครงการวรรณกรรมไม่จำกัด 2557 ทางด้านกึ่งแก้ว อัทธการ. (แปล) ฮิวท์ เทรดเดนนิค (เขียน) เพลโต: วันสุดท้ายของโสเครตีส (Plato: The Last Days of Socrates) กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด 2550 ผลงานแปลชิ้นล่าสุดในปี 2555 กึ่งแก้ว อัทธการ แปลบทสนทนาของเพลโตที่ชื่อซิมโพเซียม (Symposium) จากต้นฉบับภาษาอังกฤษของ Robin Waterfield ซึ่งเป็นนักวิชาการรุ่นใหม่ทางด้านคลาสสิก¹⁰⁰

1.2 การแปลงานประเภทตัวบท : สมัยใหม่

ในจารีตการศึกษาและวิจัยทางปรัชญาการเมืองเส้นแบ่งระหว่างปรัชญาการเมืองโบราณหรือปรัชญาการเมืองคลาสสิก กับปรัชญาการเมืองสมัยใหม่กำหนดเอาไว้ที่ผลงานของนิโคโล มาคิอาเวลลี (Niccolo Machiavelli) และโทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) หากยึดเอาผลงานอย่าง The Prince ของมาคิอาเวลลีในฐานะของการเปลี่ยนโฉมหน้าแนวคิดในเรื่องของผู้ปกครอง มีการสืบทอดมาตั้งแต่ปรัชญาการเมืองคลาสสิกจนถึงศาสนาจักรของยุคกลาง อธิบายและนิยามคุณสมบัติหลักสำคัญของผู้ปกครองเข้ากับเรื่องของคุณธรรม ความรู้ ซาติกำเนิดและการอบรมเลี้ยงดู แต่เมื่อมาถึงมาคิอาเวลลีเขาได้ปฏิเสธจารีตธรรมเนียมความคิดของผู้ปกครอง นำเสนอรูปแบบและคุณลักษณะใหม่ของผู้ปกครองที่ไม่จำเป็นต้องมีสิ่งที่นักปรัชญาการเมืองยุคคลาสสิกและยุคกลางบอกมา ผู้ปกครองเพียงแค่รักษาอำนาจทางการเมืองของตนเองให้ได้เท่านั้น อย่างไรก็ตามความแตกต่างและจุดแตกหักในความคิดทางปรัชญาการเมืองของมาคิอาเวลลียังประกอบด้วยประเด็นของความคิดและความรู้ทางการเมืองที่มาจากและวางอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง (realism) ขณะที่ปรัชญาการเมืองของโทมัส ฮอบส์มีความสำคัญในฐานะของการเป็นจุดเปลี่ยนความคิดในเรื่องของชุมชนการเมืองที่เคยอยู่ในรูปของนครรัฐ (polis) และอาณาจักรทางโลกกับอาณาจักรของพระเจ้า (city of God, city of man) ในยุคกลาง ซึ่งเป็นรูปแบบทางการเมืองการปกครองที่เป็นธรรมชาติกล่าวคือเป็นสิ่งที่ถือกำเนิดขึ้นโดย

¹⁰⁰ ผู้วิจัยมีข้อมูลล่าสุดว่า วิกิจ สุขสมบุญ กำลังแปลผลงานของ Saint Augustin of Hippo เรื่อง ‘The Confession’

ธรรมชาติ และมนุษย์จะต้องสังกัดหรืออาศัยอยู่ในชุมชนการเมืองเท่านั้นจึงจะบรรลุถึงความสมบูรณ์ ความสุขทั้งในทางด้านกายภาพและจิตวิญญาณ แต่ความคิดมนุษย์คือสัตว์การเมืองโดยธรรมชาติ เมื่อ ตกมาถึงโทมัส ฮอบส์เขาได้ปฏิเสธด้วยการเสนอให้ผู้ปกครองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการประดิษฐ์ (artificial man) ของสังคมการเมือง จึงอยู่ในสถานะของการเป็นรัฐบาลที่มาจากประชาชน (civil government)¹⁰¹

สำหรับประเทศไทยผลงานของมาคิอาเวลลี ได้รับความสนใจจากอาจารย์ผู้สอน ปรัชญาการเมืองอย่างสมบัติ จันทรวงศ์ แปล The Prince จากต้นฉบับของ Leo Paul S. de Alvarez ใช้ชื่อว่า “เจ้าผู้ปกครอง” (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538) พร้อมกับภาคผนวก ของบทละคร “Mandragola” ความนำว่าด้วยปรัชญาการเมืองของมาคิอาเวลลี ผลงาน The Prince ของมาคิอาเวลลี เคยถูกแปลมาก่อนหน้าโดย พิชิต จงสถิตย์วัฒนาและคณะ ใช้ชื่อ “เผด็จการเจ้า” สำนักพิมพ์คอมทอง 2524 โดยใช้ฉบับแปลของ George Bull สมบัติ จันทรวงศ์ ยังได้หยิบงานชิ้นสำคัญ ทางปรัชญาการเมืองของโทมัส มอร์ (Thomas More) “ยูโทเปีย” (Utopia) (กรุงเทพฯ: สมาคม สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2517) ผลงานการแปลต้นฉบับปรัชญาการเมืองสมัยใหม่ยังประกอบด้วย ผลงานชิ้นสำคัญของนักปรัชญาการเมืองสายเสรีนิยมประชาธิปไตย (liberal democracy) จอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill) “ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ” (On Liberty) แปลโดยภัทรพร สิริกาญจน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2530)

ผลงานของรุสโซ่ ปรากฏในพากย์ภาษาไทยครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2479 แปล Emile เป็นความเรียงขนาดยาวที่ว่าด้วยเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา ผู้แปลคือนักการเมืองชื่อดัง แห่งภาคอีสาน เตียง ศิริจันทร์ ใช้ชื่อ ยิง ยาศส์ รุสโซม ‘เอมีล’ เรื่อง เอมีล มี 5 บรรพ เตียงแปลออกมา 2 บรรพ แต่ได้ตีพิมพ์เพียงบรรพเดียว คือ บรรพแรก ส่วนบรรพที่สองคงสูญหายไปแล้ว แนวคิดสำคัญของเอมีลคือเรื่องการศึกษา โดยรุสโซ่เห็นว่า มนุษย์บริสุทธิ์ในสภาพธรรมชาติ การให้การศึกษาจึงไม่ควรจะบังคับ หรือเอาใจเด็กมากเกินไป ควรให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ แล้วเด็กนั้นจะ พัฒนาด้านต่างๆ ได้ดีเอง แนวเสนอของรุสโซ่ที่นำมาสู่การปฏิวัติในด้านการศึกษาของยุโรป หลังจากการปฏิวัติฝรั่งเศส และยังถือว่า หนังสือเอมีลเป็นหนึ่งในหนังสือปรัชญาการศึกษาเล่มสำคัญ

¹⁰¹Leo Strauss. (1953) An Introduction to Political Philosophy: Ten Essays by Leo Strauss. Edited by Hilail Gildin. Detroit: Wayne State University Press.,p.165

อย่างไรก็ตามก่อนหน้านี้ที่เพียง ศิริจันทร์จะแปล ‘เอมีล’ ออกมาผลงานขนาดสั้นของรุสโซในชื่อ Discourse on Political Economy ถูกนำมาแปลโดยคณะยุทธศาสตร์โดยใช้ชื่อภาษาไทยว่า ‘หลักเศรษฐศาสตร์ของรุสโซ’ โดยคณะยุทธศาสตร์ สำนักงานยุทธศาสตร์ พระนคร:โรงพิมพ์ยั้งหลิ่ง:2478 งานเขียนที่เป็นการแสดงออกถึงความคิดทางปรัชญาการเมืองของรุสโซหรือในชื่อ “สัญญาประชาคม” (The Social Contract) ของฌอง ฌาคส์ รุสโซ (Jean Jacques Rousseau) แปลโดยจินดา จินตนาเสรี (กรุงเทพฯ: ชมรมแสงทอง, 2522) โดยล่าสคูวิตา กิตติโกวิท แปลงานชิ้นเดียวกันในชื่อ “สัญญาประชาคมหรือหลักแห่งสิทธิทางการเมือง” (กรุงเทพฯ ทัพบกหนังสือ 2550) ล่าสคูวิตา แปล ‘ความเรียงว่าด้วยต้นกำเนิดและรากฐานแห่งความไม่เท่าเทียมกันของมวลมนุษยชาติ’ แปลจาก ‘A Discourse on the Origin of Inequality’ ของฌอง ฌาคส์ รุสโซ ผู้แปล ศุภชัย ศุภผล ปิยศิลป์ บุลสถาพร โดยสำนักพิมพ์สยามปริทัศน์จำกัด 2555 ซึ่งเป็นผลงานชิ้นสำคัญที่ผู้สนใจศึกษาความคิดทางปรัชญาการเมืองและสังคมของรุสโซต้องอ่านก่อนงานอย่าง ‘สัญญาประชาคม’ (The Social Contract) นับว่าเป็นการช่วยขยายขอบฟ้าทางวัฒนธรรมปรัชญาการเมืองของรุสโซ ทำให้รุสโซเป็นนักปรัชญาการเมืองที่ผลงานของเขาถูกแปลออกมาเป็นภาษาไทยมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนชิ้นงานเขียนทั้งหมดของรุสโซกับนักปรัชญาการเมืองคนอื่นๆ

ต่อมาหนังสือ “ประชาธิปไตยในอเมริกา” ของอเล็กซิส เดอ ต็อกเกอะวิลล์ (Alexis de Tocqueville) แปลจากภาษาฝรั่งเศสฉบับ De la Democratie en Amerique, Editions M.-Th.Genin, Librairie de Medicis. แปลโดยวิภาวรรณ ตูยานนท์ ในขณะที่ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ทางภาษาตะวันตก ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวินิตา ไกรฤกษ์รับหน้าที่เป็นบรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2523) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นสองเล่ม ประกอบด้วยเนื้อหาภาคที่หนึ่ง ความนำ บทที่ 1 รูปสัณฐานภายนอกของทวีปอเมริกาเหนือ บทที่ 2 จุดเริ่มต้นและจุดสำคัญสำหรับอนาคตของชาวแองโกลอเมริกัน บทที่ 3 สภาพสังคมของชาวแองโกลอเมริกัน บทที่ 4 หลักอิทธิพลของปวงชนในอเมริกา บทที่ 5 ความจำเป็นที่จะต้องศึกษาสิ่งซึ่งเกิดขึ้นในมลรัฐต่างๆก่อนที่จะกล่าวถึงรัฐบาลแห่งสหภาพ บทที่ 6 อำนาจตุลาการในสหรัฐอเมริกาและบทบาทของอำนาจนี้ในสังคมการเมือง บทที่ 7 การตัดสินทางการเมืองในสหรัฐอเมริกา บทที่ 8 รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์ ในภาคที่สอง บทที่ 1 เราพูดอย่างแข็งขันได้อย่างไรว่าในสหรัฐอเมริกาประชาชนคือผู้ปกครอง บทที่ 2 พรรคต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา บทที่ 3 เสรีภาพหนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา บทที่ 4 สมาคมการเมืองในสหรัฐอเมริกา

บทที่ 5 การปกครองแบบประชาธิปไตยในสหรัฐอเมริกา บทที่ 6 อะไรคือประโยชน์ที่จริงซึ่งสังคมอเมริกาได้จากการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย บทที่ 7 อาญาสิทธิ์แห่งเสียงข้างมากในสหรัฐอเมริกาและผลของอาญาสิทธิ์ บทที่ 8 สิ่งซึ่งทำให้เผด็จการของมหาชนในอเมริกาไม่รุนแรง บทที่ 9 มูลเหตุสำคัญซึ่งมีแนวโน้มที่จะรักษาสาธารณรัฐประชาธิปไตยในสหรัฐอเมริกาไว้ได้ บทที่ 10 ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับสภาวะปัจจุบันและอนาคตซึ่งเป็นไปได้ของชนสามเผ่าพันธุ์ ซึ่งอาศัยอยู่ในอาณาจักรสหรัฐอเมริกา และบทสรุป

เช่นเดียวกับหนังสือ“เจตนารมณ์แห่งกฎหมาย” แปลจากฉบับภาษาฝรั่งเศส “De l’ esprit des Lois” ของมองเตสกีเออ (Montesquieu) เป็นการแปลและเรียบเรียงจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส โดยมี Robert Derathe ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย Nancy II เป็นผู้เขียนคำนำ ประวัติผู้เขียน บรรณานุกรมและเชิงอรรถ พิมพ์โดย Garnier Freres ปารีส 1973 โดยวิภาวรรณ ตูยานนท์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528) มีเสน่ห์ จามริก เป็นผู้เขียนคำนำ อย่างไรก็ตามอุปสรรคและข้อจำกัดในการแปล ‘เจตนารมณ์แห่งกฎหมาย’ เป็นสิ่งที่ผู้แปลให้เหตุผลไว้ว่า ‘เพื่อให้หนังสือเล่มนี้ยาวมากจนสร้างความเบื่อหน่ายให้แก่ผู้อ่าน ผู้แปลยังได้ตัดข้อความบางตอน บางบท และบางครั้งก็ทิ้งเล่มที่เห็นว่าไม่มีประโยชน์มากนัก เช่น เล่มที่พรรณาสังคมศักดินาในสมัยกลาง (เล่มสามสิบถึงสามสิบเอ็ด) เนื้อหาว่าด้วยสาธารณรัฐกษัตริย์ประชาธิปไตย เช่น เวนิส อำนาจอธิปไตยเป็นของ ‘บุคคลกลุ่มหนึ่ง’¹⁰²

ผลงานของนักปรัชญาการเมืองคาร์ล มาร์กซ์ได้รับความนิยมแปลกันอย่างรวดเร็วในช่วงระยะเวลาก่อนและหลังเหตุการณ์การต่อสู้ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 เริ่มจาก น. ชญานุตม์ ชื่อจริง ดำรง สัจธรรม ‘วิวัฒนาการของมาร์กซิสม์’ จัดเป็นหนังสือเล่มแรกที่เกี่ยวข้องกับลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เขียนเป็นภาษาไทย ต่อมาถูกกำหนดในรายชื่อเอกสารและสิ่งพิมพ์ที่ห้ามมิให้ผู้ใดมิไว้ในครอบครอง ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย ยุคหลัง 6 ตุลาคม 2519 หนังสือเล่มนี้มีใช้เป็นที่รวมของแนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์โดยละเอียด หากมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับมาร์กซิสม์ ซึ่งเป็นต้นตอของลัทธิคอมมิวนิสต์ในปัจจุบัน รวมทั้งวิวัฒนาการของมาร์กซิสม์ในสหภาพโซเวียตอันเป็นผลมาจากแนวความคิดของเลนิน สตาลิน ครุสชอฟ และทัศนะของมาร์กซิสต์บางคนโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นห้าตอนได้แก่ บทที่หนึ่ง มาร์กซิสม์ บทที่สอง เลนินนิสต์ อุดมการณ์เพื่ออำนาจ บทที่สาม มาร์กซิสต์หรือเลนินนิสต์ บทที่สี่ สตาลินนิสต์ การปฏิวัติยัง

¹⁰²วิภาวรรณ ตูยานนท์ (2528) เจตนารมณ์แห่งกฎหมาย (แปล) กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 34-45

ไม่สิ้น บทที่ห้า ครุฟซอพ พัฒนาการหรือความเสื่อมสลาย ต่อมามีการแปล ‘คาร์ล มาร์กซ์’ เขียนโดย วี. ไอ.เลนิน แปลโดยแนวร่วมนักศึกษาเชียงใหม่ 2517 ตามมาด้วยเสกสรรค์ ประเสริฐกุล ‘วิเคราะห์สังคมไทยโดยความคิดวัตถุนิยม’ ตีพิมพ์ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ 2517

กุหลาบ สายประดิษฐ์แปล ‘ปรัชญาของลัทธิมาร์กซิสต์’ ตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ.2517 เรียบเรียงขึ้นจากคำบรรยายของ Emile Burns ซึ่งเป็นการแนะนำแนวคิดลัทธิมาร์กซิสต์อย่างสรุปที่เริ่มจาก กฎแห่งความคลี่คลายทางสังคม สังคมนายทุน ชั้นจักรพรรดินิยมของลัทธิเศรษฐกิจนายทุน การต่อสู้ทางชนชั้นในสมัยปัจจุบัน สังคมโซเชลลิสต์และทรศนะของมาร์กซิสต์ในเรื่องธรรมชาติ ต่อมา กุหลาบ สายประดิษฐ์ได้หยิบงานชิ้นสำคัญของ Friedrich Engels ‘The Origin of Family’ โดยแบ่งออกเป็นสองเล่ม เล่มแรกใช้ชื่อ “กำเนิดครอบครัวมนุษย์” เล่มต่อมาใช้ชื่อ “ระเบียบสังคมของมนุษย์” กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ พี.พี. ตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ.2521 โดย “ระเบียบสังคมของมนุษย์” กุหลาบ สายประดิษฐ์เขียนขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2497 ทอยยลงตีพิมพ์ในหนังสือปียมิตร รายสัปดาห์ 3 ตุลาคม-21 พฤศจิกายน 2497 มาก่อน

ในช่วงเดียวกันสุภา ศิริमानนท์แปลงานชิ้นสำคัญคือ ‘แคปิตลลิสม์’ ขณะที่ผลงานของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และเฟรดरिक เองเกิลส์ (Frederick Engels) จำนวนสองเล่ม ประกอบด้วย “แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์” (Communist Manifesto) แปลโดยกลุ่มศึกษาลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน (ไทย) (นนทบุรี: สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมประเทศไทย, 2542) และ “ว่าด้วยทุน” จำนวนสองเล่มจากทั้งหมดสามเล่ม แปลจาก “Das Kapital” โดยเมธี เอี่ยมวราร (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธีรธรรม, 2542) คาร์ล มาร์กซ์ แรงงาน ค่าจ้างและเงินทุน แปลโดย สมชาย แม่นแยม . กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ปฎุชน 2518 คาร์ล มาร์กซ์และเฟรดริค เองเกิลส์. คำประกาศแห่งความเสมอภาค. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2517 ‘บทนิพนธ์คลาสสิกเลนิน สตาลิน ว่าด้วยลัทธิมาร์กซ ลัทธิเลนิน’ ผู้เขียนบุญศักดิ์ แสงรวี นำเสนอเรื่องราวของแนวคิดปรัชญาทางการเมืองของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นลัทธิมาร์กซ, ลัทธิเลนิน โดยเริ่มตั้งแต่ทฤษฎี ปรัชญาวัตถุนิยม วิชาวิธี วัตถุนิยมประวัติศาสตร์ การต่อสู้ทางชนชั้น รวมถึงชะตากรรมทางประวัติศาสตร์ของลัทธิมาร์กซและรากฐานของลัทธิเลนิน ในด้านต่างๆ ด้วยการเรียบเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระเบียบและใช้ภาษาที่ง่ายสำหรับศึกษาทำความเข้าใจ ตัวเนื้อหาประกอบด้วย วีไอ เลนิน คาร์ล มาร์ก ทฤษฎีของมาร์ก ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของมาร์กซ ลัทธิสังคมนิยม ยุทธวิธีการต่อสู้ทางชนชั้นของ

ชนชั้นกรรมาชีพ ที่มาสามแห่งและส่วนประกอบสามส่วนของลัทธิมาร์กซ ชะตากรรมทางประวัติศาสตร์ของลัทธิมาร์กซ ลัทธิมาร์กษณะลัทธิแก้ รากฐานลัทธิเลนิน

นอกจากนี้ยังมีการแปลงานเขียนที่เป็นพื้นฐานความเป็นมาของมหาชนรัฐประชาธิปไตยของอเมริกัน อันได้แก่ “The Federalist Papers: เอกสารความคิดทางการเมืองอเมริกัน” ประกอบด้วยผลงานของ Alexander Hamilton, James Madison และ John Jay โดยมีสมบัติ จันทรวงศ์รับหน้าที่บรรณาธิการผู้แปล และเขียนบทนำ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2530 โดยก่อนหน้าสมบัติ จันทรวงศ์ได้เขียนหนังสือ ‘มหาชนรัฐและประชาธิปไตย : ความคิดทางการเมืองอเมริกัน พ.ศ. 2319-2343’ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2529 และ 200 ปีรัฐธรรมนูญอเมริกัน : อดีต ปัจจุบันและอนาคตของมหาชนรัฐประชาธิปไตย เป็นบรรณาธิการแปลพิมพ์โดย หจก. บรรณกิจเทรดดิ้ง 2531

ผลงานของนักปรัชญาการเมืองชาวเยอรมัน Friedrich Nietzsche มีการแปลออกมาสองเล่ม คือ Twilight of the Idols โดยเฉลิมเกียรติ ผิวนวล สาขาวิชาปรัชญา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ชื่อภาษาไทยว่า “เทวาสายัณห์” กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ดวงกมล 2519 ต่อมาผลงานชิ้นสำคัญ Thus Spoke Zarathustra แปลโดย ศัลก์ ศาลยาชีวิน ใช้ชื่อภาษาไทยว่า “ตั้งนั้นพูดซาราธุสตรา” แปลจากต้นฉบับของ R.J. Hollingdale จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์กฤษฎาญชลี 2540 Thus Spoke Zarathustra ถูกนำมาแปลซ้ำอีกครั้งด้วยสำนวนของมนตรี ภูมิ ใช้ชื่อว่า “พจนานาซาราธุสตรา” สำนักพิมพ์แพรว 2546

1.3 การแปลงานประเภทตัวบท : ร่วมสมัย

“ความเรียงสี่ชิ้นของเฮนรี เดวิด ธอโร (Henry David Thoreau) พจนานา จันทรสันติ ถอดความ กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์โกมลคิมทอง 2536 เนื้อหาประกอบด้วย “ต้านอำนาจรัฐ” (Resistance to Civil Government, or Civil Disobedience) “ชีวิตที่ขาดหลักการ” (Life Without Principle) “สีสรรแห่งฤดูใบไม้ร่วง” (Autumnal Tints) “การเดิน” (Walking) โดยงานของ Thoreau “Walden” หรือ “วอลเดน” เคยถูกแปลเป็นภาษาไทยโดยสุริยฉัตร ชัยมงคลมาแล้ว ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ คมสัน หุตะแพทย์ (แปล) ไพศาล วงศ์วรวิสิทธิ์ (บรรณาธิการแปล) “อำนาจและยุทธวิธีไร้ความรุนแรง” แปลจากผลงานของ “ยีน ชาร์ป” (Gene Sharp) ชื่อ “Power, Struggle, and Defence” กรุงเทพฯ มูลนิธิโกมลคิมทอง 2529 ผลงานของ Gene Sharp “Against the Coup: Fundamentals of Effective Defence” แปลเป็นภาษาไทยในชื่อ “คู่มือต้านรัฐประหาร” โดยอนุชจรีย์ ชลคุป กรุงเทพฯ

มูลนิธิโกมลคีมทอง 2536 หนังสือแปลจากภาษาฝรั่งเศสของทองกร โภคธรรม ชื่อร่างกายใต้บังการปฐม บทแห่งอำนาจในวิถีสมัยใหม่ (Les corps dociles) พ.ศ.2547 ซึ่งผู้แต่งคือ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) จากหนังสือ *Surveiller et punir*. ธเนศ วงศ์ยานนาวา "รากฐานปรัชญาการเมืองของ Antonio Negri กับ Empire" คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2547 มิเชล ฟูโก, "ว่าด้วยการปกครอง (On Governmentality)," แปลโดย ธเนศ วงศ์ยานนาวา ใน *จุลสารไทยคดีศึกษา* 4,2 (ธ.ค.2529) 96-103 มิเชล ฟูโก. "ว่าด้วยการปกครอง." แปลโดย ธเนศ วงศ์ยานนาวา ใน *วารสารสังคมศาสตร์* 30 (3) 114-120

งานของนักวิชาการในสายเสรีนิยม Michael Sandel 'Justice : What is the Right Thing to Do ?' แปลโดยสฤณี อาชวานันทกุล Michael Sandel ในฐานะศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สนุกกับการใช้ปรัชญาการเมืองหลากหลายสำนักตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเป็นแว่นขยายส่องประเด็นสาธารณะร่วมสมัยที่ผู้คนให้ความสนใจ เช่น การแต่งงานของคนรักเพศเดียวกัน การเกณฑ์ทหาร การโกงราคาในภาวะฉุกเฉิน โบนัสมหาศาลของผู้บริหารธนาคาร การเก็บภาษีคนรวยมาช่วยคนจน การอุ้มบุญ การอุ้มขมาต และสิทธิส่วนบุคคลกับประโยชน์สาธารณะ วิชา "ความยุติธรรม" ที่เขาสอน ได้รับความนิยมสูงสุดในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดติดต่อกันนานกว่าสองทศวรรษ มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนมากกว่าหนึ่งพันคนทุกภาคเรียน มากจนต้องไปเรียนกันในโรงละครแซนด์เดอร์ส ซึ่งคุณได้มากที่สุด ในมหาวิทยาลัย อาจฟังดูเหลือเชื่อ ว่า ในชั้นเรียนซึ่งมีนักเรียนยัดทะนานนับพัน อาจารย์กลับสามารถถามคำถามและดำเนินบทสนทนาระหว่างนักเรียนได้อย่างมีชีวิตชีวาและท้าทายความคิด

หนังสือ 'Justice : What is the Right Thing to Do ?' มีเนื้อหาว่าด้วย

บทที่ 1 การทำสิ่งที่ถูกต้อง

บทที่ 2 หลักความสุขสูงสุด/อรรถประโยชน์นิยม

บทที่ 3 เราเป็นตัวของตัวเองหรือเปล่า/ลัทธิอิสลาม

บทที่ 4 ลูกจ้าง/ตลาดและศีลธรรม

บทที่ 5 สิ่งสำคัญคือเจตนา/อิมมานูเอล คานท์

บทที่ 6 ข้อเสนอสนับสนุนความเท่าเทียม/จอห์น 롤ล์ส์

บทที่ 7 ถกเถียงเรื่องระบบโควตา

บทที่ 8 ใครคู่ควรกับอะไร/อริสโตเติล

บทที่ 9 เราเป็นหนี้บุญคุณกันเรื่องอะไร?/ความย้อนแย้งเรื่องความจงรักภักดี

บทที่ 10 ความยุติธรรมและความดีสาธารณะ

3.2 การแปลผลงานจากงานเขียนในเชิงของการตีความ (interpretation)

ผลงานประเภทแปลงานตีความและอธิบายความปรัชญาการเมืองตะวันตกยุคโบราณ หรือยุคคลาสสิกปรากฏให้เห็นผ่านผลงานของเสนอท์ จามริก “ความคิดทางการเมืองจากเพลโตถึงปัจจุบัน” (Political Thought: from Plato to Present) เขียนโดยฮาร์มอน มอนด์ จี้อัด (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2510) เป็นตำราที่ใช้กันแพร่หลายมากที่สุดในวงการรัฐศาสตร์ในช่วงนั้น เนื่องมาจากมีเนื้อหาสาระครอบคลุมยุคสมัยรวมไปถึงนักคิดต่างๆอย่างกว้างขวาง ในช่วงเวลาเดียวกันนั้นสุลักษณ์ ศิวรักษ์ แปลงานของ Maurice Cranston “Political Dialogue” เรียกในชื่อภาษาไทยว่า “ปรัชญาการเมืองฝรั่ง” (พระนคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2515) มีเนื้อหาในลักษณะของบทสนทนาที่นำเอานักปรัชญาการเมืองคนสำคัญ อาทิ Machiavelli, Hobbes, Rousseau, Locke และ Marx มาจับคู่สนทนาภายใต้หัวข้อแนวคิดในเรื่องรัฐ (สาโวนาโรลา กับ มาคิอาเวลลี) ว่าด้วยความมีใจกว้าง (ลือคกับซาฟสเบอร์รี่) ว่าด้วยความเจริญ (ดิเคโรต์ กับ รุสโซ) ว่าด้วยจริยธรรม (วอลแตร์ กับ ฮูม) ว่าด้วยการปฏิบัติ (เบ็คกับเพนและโวล สโตนคروฟต์) ลัทธิอนาธิปไตย (มากซ์กับบาคุนิน) ว่าด้วยเสรีภาพ (มิลล์กับสตีเฟน) และประชาธิปไตย (เมนกับอาร์โนลด์ และมอเลย์) “ชีวิตและความคิดของนักปรัชญา” แปลจาก The Story of Philosophy: The Live and Opinion of the Greater Philosophers ผลงานขายดีของ Will Durant แปลโดยวันเพ็ญ บงกช สติธัย สาขาวิชาปรัชญา คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สนับสนุนโดยมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 2535 เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบวิชาอารยธรรมตะวันตก ม.ธ.112 และความรู้พื้นฐานทางปรัชญา ม.ธ.113 มีเนื้อหาแบ่งออกเป็นสองเล่ม เล่มแรกประกอบด้วยบทนำ คุณค่าปรัชญา บทที่ 1 เพลโต บทที่ 2 อริสโตเติลกับพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์ บทที่ 3 ฟรานซิส เบคอน บทที่ 4 สปิโนซา ประวัติความเป็นมาและภูมิหลังของชีวิต บทที่ 5 วอลแตร์และยุคแห่งภูมิปัญญาในฝรั่งเศส ในเล่มสอง บทที่ 6 อิมมานูเอล คานท์และจิตนิยมแบบเยอรมัน บทที่ 7 โซเพนเฮา

เออร์ บทที่ 8 เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ บทที่ 9 ฟรีดริช นิทซ์ชี่ บทที่ 10 นักปรัชญายุโรปร่วมสมัยแบร์ก
ของ โครเซ และเบอทรันด์ รัชเชล บทที่ 10 นักปรัชญาอเมริกันร่วมสมัยชั้นตายนานา เจมส์และดิวิต

สมบัติ จันทรวงศ์ได้แปลงานประเภทตีความและอธิบายปรัชญาการเมืองตะวันตก
ของ L.C. McDonald “Western Political Theory” หรือ “ทฤษฎีการเมืองตะวันตก: เล่มหนึ่งสมัย
โบราณและยุคกลาง” มีเนื้อหาหลักกล่าวถึงความคิดทางการเมืองของเพลโต อริสโตเติล สโตอิก โรม
ไปจนถึงโทมาส อะควินัสและมรดกจากสมัยกลาง (กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย,
2520) ในบันทึกผู้แปล สมบัติ จันทรวงศ์ ตั้งข้อสังเกตด้วยการยอมรับว่า การขาดแคลนตำราเรียนซึ่ง
เป็นภาษาไทยที่มีคุณภาพนั้นเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของวงวิชาการเมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในแขนงวิชาว่าด้วยปรัชญาการเมืองด้วยแล้ว ปัญหาที่รู้สึกรู้สีกว่าจะมีมากกว่าวิชาอื่นๆอยู่หลายเท่า ผลเสีย
จากการขาดแคลนดังกล่าว หนึ่งในก็คือว่า วิธีการสอนวิชานี้ในสถาบันการศึกษาชั้นสูงมักจะเป็นไปในรูป
ของการที่ผู้สอนไปถอดความจากตำราในภาษาต่างประเทศมาเป็นบทบรรยายให้นักศึกษาจดเอาไปอีกที่
เนื้อหาของวิชาซึ่งควรจะเป็นไปในรูปของการหยิบยกข้อเสนอและปัญหาต่างๆมาถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์
กัน จึงถูกแทนที่ด้วยการท่องจำข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับปรัชญาเมธี หรือหลักการอย่างกว้างๆที่
หาสาระอะไรไม่ได้เสียสิ้น ในบางสถาบันนั้น ข้อสอบวิชาดังกล่าวถึงกับออกมาเป็นแบบปรนัยให้ขีดผิด
ขีดถูก เต็มคำ ไม่ต่างอะไรกับวิชาเคมีหรือชีววิทยาไปเลย¹⁰³

เหตุผลในการเลือกแปล “ทฤษฎีการเมืองตะวันตก: เล่มหนึ่งสมัยโบราณและยุค
กลาง” ประกอบด้วย หนึ่งหนังสือเล่มนี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ามีเนื้อหาเข้าขั้นมาตรฐาน สอง ผู้
แปลเชื่อว่าผู้เขียนหนังสือเล่มนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาสาระในทางความคิดอย่างจริงจัง ด้วยการวิเคราะห์งาน
ชิ้นสำคัญของปรัชญาเมธีแต่ละคนไว้อย่างละเอียดพอสมควร อันเป็นวิธีที่ผู้แปลเห็นว่าเป็นวิธีการที่
ถูกต้อง และในประการสุดท้ายเนื่องจากว่า ผู้แปลสามารถจะติดต่อสอบถามปัญหาอันเกิดจากการ
ถ่ายทอดความคิดกับผู้เขียนได้โดยสะดวก

¹⁰³ สมบัติ จันทรวงศ์ (2520) ทฤษฎีการเมืองตะวันตก (แปล) กรุงเทพมหานคร โครงการตำราสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ หน้า (ก)-(ข)

ต่อมาสมบัติ จันทรวงศ์ได้ลงมือแปลงานของ Harry Jaffa “Tom Sawyer: Hero of Middle America” ในชื่อ “การผจญภัยของทอม ซอร์เวเยอร์หรือความคิดทางการเมืองของมาร์ค ทเวน” (กรุงเทพฯ: บรรณกิจ, 2524) และ “200 ปีรัฐธรรมนูญอเมริกัน: อดีต ปัจจุบันและอนาคตของ มหาชนรัฐประชาธิปไตย” (กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรตติ้ง, 2531) โดยเป็นการรวบรวมบทความของนักคิดในทางการเมืองของอเมริกาอย่าง Gordon Wood “ต้นกำเนิดด้านปัญญาของรัฐธรรมนูญอเมริกัน” Ralph Lerner “การสร้างประชาชนแห่งมหาชนรัฐ” ในช่วงระยะเวลาเดียวกันนั้นสิทธินันท์ พุทธหุน แปลงานของนักวิชาการทางด้านปรัชญาการเมือง Robert Paul Wolff ในชื่อ “ลัทธิอนาธิปไตย” (กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย, 2524) มีบทที่หนึ่งว่าด้วยลัทธิอนาธิปไตย ความหมายและหลักการ กลุ่มและรูปแบบ ในบทที่สอง กล่าวถึงอนาธิปไตยกับผลงาน มีรายชื่อของนักคิดคนสำคัญตั้งแต่ไมเคิล บาคูนิน ปีเตอร์ โครพอทคิน ยอร์ช โซเรล แซมมวล ฮ็อบสันและจี ดี เอช โคล และมีภาคผนวกรัฐ: มาร์กซิสต์ VS อนาธิปไตย ส่วนผลงานชิ้นล่าสุดของสมบัติ จันทรวงศ์ ได้แปล “ประวัติปรัชญาการเมือง” (กรุงเทพฯ คบไฟ 2550) ที่มีลิโอ สเตราส์และโจเซฟ คร์อปชีย์ เป็นบรรณาธิการร่วม ในภาคภาษาไทยมีการแบ่งเนื้อหาออกเป็นสามเล่ม พร้อมกับมี footnote อธิบายจัดเป็นผลงานตีความทางปรัชญาการเมืองที่ดีที่สุดเล่มหนึ่งที่มีการแปลออกมาเป็นภาษาไทย

ทางด้านของวรรณกรรมและนวนิยายทางปรัชญาการเมืองที่มีการแปลมาเป็นภาษาไทยนั้น มีเพียง ‘การพิชิตผจญภัย : นิยายปรัชญาการเมือง’ แปลโดยเกษียร เตชะพีระ เมื่อปี 2541 มาจากต้นฉบับ The Curious Enlightenment of Professor Caritat: A Comedy of Idea. (1995) แต่งโดย Steven Lukes ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ด้านทฤษฎีการเมืองและสังคมชาวอังกฤษ จุดเด่นของหนังสือการพิชิตผจญภัยนอกจากการสำรวจและแสวงหารูปแบบทางการเมืองที่ดีและมีความเหมาะสมกับมนุษย์ ยังอยู่ที่การนำเอาแนวคิดทางปรัชญาการเมืองมาใช้อธิบายสังคมการเมือง ชี้ให้เห็นถึงข้อดีข้อเสียของแนวคิด โดยก่อนหน้าการพิชิตผจญภัยมีการแปลงานขายดี (best seller) ‘โลกของโซฟี’ ของโยสไตน์ กอร์ดอร์ อันเป็นหนังสือที่แนะนำประวัติความคิดปรัชญาตะวันตกและเป็นหนังสือที่ขายดีในต่างประเทศมาก่อน หนังสือที่วิพากษ์องค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์แต่มีเนื้อหาทางปรัชญาการเมืองซ่อนอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดของอริสโตเติล ‘พื้นสังคมศาสตร์:ทำไมการวิจัยทางสังคมจึงล้มเหลว และ

จะทำให้ประสบความสำเร็จได้อย่างไร : Making social science matter : Why social inquiry fails and how it can succeed again' เบ็นท์ ฟรีเบียร์ เขียน อรทัย อาจอ่ำ แพล นครปฐม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล 2546

3.3 การแต่งหรือเรียบเรียงผลงานความคิดของนักปรัชญาการเมือง โดยแบ่งออกเป็น

3.3.1 ยุคโบราณ สมัยใหม่และร่วมสมัย

งานวิจัยและศึกษาทางปรัชญาการเมืองตะวันตกประเภทสุดท้ายคืองานประเภทที่ผู้เขียนหรือผู้ศึกษาลงมือเรียบเรียง อธิบายและตีความความคิดปรัชญาการเมืองตะวันตกเอง มีรายชื่อประกอบด้วย หนังสือที่ชื่อ 'กฤษฎาการบนที่ราบสูง' เขียนโดยนายอ่ำ บุญไทย ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2476 โดยผู้เขียนมีอาชีพเป็นครูมัธยมกลสิกรรม สังกัดกรมการศึกษา กระทรวงธรรมการ ที่เขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหนังสือแนะนำตัวและหาเสียงในการสมัครเป็นผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานีในปี พ.ศ.2576 ขณะที่เขามีอายุแค่เพียง 31 ปี ส่วนเนื้อหาในหนังสือมีการกล่าวถึงผลงานของอริสโตเติล ที่ผู้เขียนเรียก 'อริสโตเติล' ที่ยกมาจากผลงานทางปรัชญาการเมืองอย่าง The Politics ในเรื่องความเป็นสัตว์การเมือง การตีความรูปแบบของระบอบการปกครอง (political constitution) ที่อริสโตเติลนำเสนอ นอกจากอริสโตเติลแล้ว นายอ่ำยังกล่าวถึงนักปรัชญาการเมืองตะวันตกคนสำคัญเช่น เพลโต เฮเกล เบเนด็ทโต โครเซ (Benedetto Croce) นักปรัชญาแนวจิตนิยมและนักการเมืองชาวอิตาลี โดยมีแนวปรัชญาการเมืองในแบบเสรีนิยมและยังเป็นผู้มีอิทธิพลต่อปัญญาชนนักคิดอิตาลี ในรุ่นต่อๆมาไม่ว่าจะเป็นปัญญาชนในสายมาร์กซิสต์อย่างอันโตนิโอ กรัมชี่ (Antonio Gramsci) ผลงานชิ้นสำคัญของโครเซคือเรื่อง New Science 'กฤษฎาการบนที่ราบสูง' ยังกล่าวถึงนักปรัชญาการเมืองอย่างโจวานนิ เจนติเล (Giovanni Gentile) ที่นายอ่ำเรียกชื่อเป็น 'เจนติลิส' ที่น่าจะเป็นบุคคลผู้เดียวกันกับโจวานนิ เจนติเล นักปรัชญาแนวจิตนิยมในแนวเฮเกลและเขียนหนังสือว่าด้วยลัทธิฟาสต์ซิสต์ นอกจากนี้ยังปรากฏชื่อของนักปรัชญาคนสำคัญของศตวรรษที่สิบแปดชาวเยอรมันอย่างอาเธอร์ โชเพนเฮาเออร์ (Arthur Schopenhauer) โรเบิร์ต โอเวน นายอ่ำยังได้อธิบายขยายความเกี่ยวกับแนวคิดสังคมนิยม (socialism) และสังคมอุดมคตินิยม (utopianism) ซึ่งเป็น

ความคิดของคาร์ล มาร์กซ์และทอมัส มอร์ ผู้เขียนยังได้กล่าวถึงข้อวิพากษ์ของพรูดอง (Proudhon) และบากูนิน (Bakunin) ซึ่งเป็นนักปรัชญาในสายของอนาธิปไตย นอกจากนี้ยังเขียนย้อนกลับไปยังเรื่องประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยโบราณของนครรัฐเอเธนส์ โดยการอ้างอิงชื่อของรัฐบุรุษ นักการเมืองและนักพูดในเชิงวาทศิลป์ชาวเอเธนส์ไม่ว่าจะเป็นโซลอน ไพอิสเตรตัส ฮิปออคัส ฮิปปิอาสและโครซีนิส¹⁰⁴

ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ “ทฤษฎีการเมืองและสังคม” พระนคร โรงพิมพ์สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย 2506 จริญญา สุภาพ “ทฤษฎีการเมือง” กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช 2514 บุญทัน ดอกไธสง “พื้นฐานแนวความคิดและปรัชญาการเมือง” กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์ 2523 และเขียน ธีรวิทย์ “สถาปนิกผู้สร้างทฤษฎีการเมืองตะวันตก : จากแม็คเคิลเวลล์ถึงรูสโซ” กรุงเทพฯ วิชาการ 2523 ผลงานของนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์เหล่านี้ เป็นการเรียบเรียงจากผลงานการตีความ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนวิชาความคิดทางการเมืองและสังคมในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในยุคแรก

สุริยา รัตนกุล เขียน “อารยธรรมตะวันตก อารยธรรมโรมัน” โครงการตำราวิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 2544 โดยมีวัตถุประสงค์ในเบื้องต้นเพื่อใช้เป็นตำราประกอบหลักในการเรียนวิชาอารยธรรมตะวันตกซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานสำคัญสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่หนึ่ง ในคณะศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์และอักษรศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยต่างๆหลายแห่ง ขณะที่เนื้อหาของ “อารยธรรมตะวันตก อารยธรรมโรมัน” จะมีเนื้อหาส่วนใหญ่ในเชิงประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึงสิ้นสมัยสาธารณรัฐ สมัยจักรวรรดิโรมันและการแผ่ขยายของคริสต์ศาสนา แต่มีเนื้อหาที่กล่าวถึงแนวคิด โครงสร้าง รูปแบบและกระบวนการทางการเมืองในช่วงมหาชนรัฐโรมัน ความสัมพันธ์ในลักษณะของความขัดแย้งระหว่างชนชั้นสูง (patricians) กับประชาชน (plebs)

¹⁰⁴ ข้อมูลจาก กฤตการบดินทร์ราษฏร์ โดยนายอ่ำ บุญไทย หนังสือลำดับที่ 3 ของ ‘ชุดหนังสือหายาก’ พิมพ์ตามฉบับพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ.2476 จัดพิมพ์โดยสมาคมมิตรภาพญี่ปุ่น-ไทย ด้วยความร่วมมือของสถาบันจักรวาลวิทยา บรรณาธิการ ฉลอง สุนทรวาณิช ผู้ช่วยบรรณาธิการ สุวิมล รุ่งเจริญ (กรุงเทพฯ:อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง: 2543) ไชยันต์ ไชยพร. ‘การแปลด้วยบทประพันธ์การเมือง (ตอนที่ 2) ก่อนจะถึงการแปลด้วยบทประพันธ์การเมืองครั้งที่สองในเมืองไทย’ วิชาษา ปีที่ 6 ฉบับที่ 7 ลำดับที่ 47 16 ธันวาคม 2555-31 มกราคม 2556 หน้า 35-39.

แนวคิดทางปรัชญาการเมืองของอริสโตเติล (ตุลาคม 2532) โดยสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ผู้เขียนได้เรียบเรียงเนื้อหาตั้งแต่ชีวประวัติ ผลงาน ความเป็นมาของรัฐ คุณลักษณะทางองคภาพของรัฐ สถานะบ้านปลายของรัฐ รัฐในฐานะที่เป็นส่วนรวมและประชาธิปไตยและคณาธิปไตยแบบกรีก ‘ก้าวแรกของปรัชญาฝรั่ง รวมเรื่องเบื้องต้นเกี่ยวกับปรัชญาตะวันตก’ ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 2521 มีเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่การตีความอุทมรัฐของเพลโต อัตชีวประวัติ (จดหมายฉบับที่ 7) ของเพลโต คุณความดี สอนกันได้ดีหรือไม่ (เมโนของเพลโต) จริยศาสตร์เบื้องต้น ปรัชญาและการให้ประโยชน์ต่อสังคมและความเข้าใจในเรื่องปรัชญาการศึกษากับการประยุกต์ใช้ในเมืองไทย ‘นักปรัชญาการเมืองฝรั่ง’ (ไทยวัฒนาพานิช: 2519) เป็นการเรียบเรียงชีวประวัติของนักปรัชญาการเมืองตะวันตกตั้งแต่ยุคโบราณมาจนถึงสมัยใหม่อาทิเพลโต อริสโตเติล ออกัสติน มาคิอาเวลลี ล็อค เฮเกิล รัสโซ มาร์กซ์และจอห์น สจ๊วต มิลล์ หนังสือ “นับตั้งแต่โสเครตีส” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ 2537 แปลโดย ดร. วิจิต ดารมย์ นักวิชาการทางการศึกษา แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ ‘Since Socrates’ ของ Henry J. Perkinson นักปรัชญาประวัติศาสตร์สาระสำคัญของหนังสือประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี การศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาตะวันตกตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มต้นจาก บทที่ 1 คำขอโทษของโสเครตีส บทที่ 2 อุทมรัฐของเพลโต บทที่ 3 ครูของออกัสติน บทที่ 4 วิธีสอนของคอบมินิวส บทที่ 5 วิธีการของเดสคาร์เตส บทที่ 6 ศาสตร์ใหม่ของวิกโก บทที่ 7 ความคิดของล็อค บทที่ 8 อิมิลีของรัสโซ บทที่ 9 ตรรกวิทยาของมิลล์ บทที่ 10 ระบอบประชาธิปไตยของดิวอี้ และบทที่ 11 ลัทธิความอาจผิดพลาดได้ของป๊อปเปอร์ แม้ว่าเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาไปในด้านศึกษาศาสตร์ แต่มีเนื้อหาและแนวคิดทางด้านความคิดและทฤษฎีการเมืองสอดแทรกอยู่ การยกนักคิดทางการศึกษาทั้ง 11 ท่าน ขึ้นมาปฏิเสธไม่ได้ว่านักคิดเหล่านี้มีสถานะของการเป็นนักปรัชญาการเมืองด้วย

“อธิบายแนวคิดปรัชญาการเมืองฝรั่ง” (กรุงเทพฯ: ศึกษิตสยาม, 2520) ของสุลักษณ์ ศิวรักษ์ จัดเป็นงานอธิบายในเชิงชีวประวัติ (biography) ที่กล่าวถึงนักปรัชญาการเมืองตะวันตกสมัยโบราณมาจนถึงยุคใหม่ หรือนับตั้งแต่โสเครตีส เพลโตมาจนถึงรัสโซและคาร์ล มาร์กซ์ นอกจากงานชิ้นดังกล่าวแล้วสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ยังเขียนงานอธิบายและตีความความคิดทางการเมืองของอริสโตเติล ใช้ชื่อเรื่องว่า “แนวคิดทางปรัชญาการเมืองของอริสโตเติล” (กรุงเทพฯ: ปาจารย์สาร,

2532) และ “ลอคคราบปัญหาชนฝรั่ง” (กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย, 2536) เป็นการวิพากษ์แนวคิดทางการเมืองของนักปรัชญาการเมืองอย่างลีโอ ตอลสตอย (Leo Tolstoy) ฌาง ฌาคส์ รูโซ (Jean Jacques Rousseau) และคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ขณะที่สมบัติ จันทรวงศ์ เขียน “ความนำว่าด้วยอุดมรัฐ (The Republic) ของเพลโต” (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527) มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับแนะนำการอ่านหนังสือเล่มหลักเล่มสำคัญของเพลโตอย่างอุดมรัฐ (The Republic) และการอธิบายปรัชญาและแนวคิดทางการเมืองที่อยู่เบื้องหลัง หรือในฐานะหลักการพื้นฐานของระบอบการปกครองของประเทศสหรัฐอเมริกา ผ่านงานที่ชื่อ “มหาชนรัฐและประชาธิปไตย: ความคิดทางการเมืองอเมริกัน ค.ศ.1776-1800” (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529) มีเนื้อหาประกอบด้วยบทที่ 1 ภูมิหลังทางการเมืองการปกครองและภูมิปัญญาของชาวอาณานิคมอเมริกัน บทที่ 2 คำประกาศอิสรภาพ : ทฤษฎีปฏิวัติหรือแนวทางการปกครอง บทที่ 3 บทบัญญัติแห่งสมาพันธรัฐกับประสบการณ์ประชาธิปไตย ค.ศ.1781-1787 บทที่ 4 การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับปัญหาของประชาธิปไตย บทที่ 5 ทฤษฎีประชาธิปไตยอเมริกัน : The Anti-federalists บทที่ 7 อเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน และโรมาส เจฟเฟอร์สัน : วิวัฒนาการของประชาธิปไตยอเมริกัน ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ “ปกเปลือกประชาธิปไตยในอเมริกา : ตำนานเรื่องคนเราเกิดมาไม่เท่าเทียมกัน” กรุงเทพ เคล็ดไทย 2535 มีเบ็น แอนเดอร์สัน เขียนคำนำ หนังสือเล่มนี้เป็นการรวบรวมบทความที่ผู้เขียนได้ตีพิมพ์ใน สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2530-2534 มีเนื้อหาประกอบด้วยรูปแบบและปัญหาของระบอบประชาธิปไตยในอเมริกา ปัญหาในเรื่องทาส สิว แนวคิดทางด้านสถาบันทางการเมืองผ่านการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ประชาธิปไตยกับคุณธรรม ประชาธิปไตยกับการศึกษาและปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พงศ์เพ็ญ ศกุนตารักษ์ “ทฤษฎีการเมืองยุคใหม่” สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2547 เป็นงานเขียนที่มีรายละเอียดกล่าวถึงชีวประวัติ บริบททางสังคมการเมือง และแนวความคิดของนักปรัชญาการเมืองยุคใหม่ ซึ่งจัดอยู่ในสายความคิดเสรีนิยมและประชาธิปไตย เริ่มที่แมคเคียวเวลล์ ฌอง โบแต็ง โธมัส ฮอบส์ จอห์น ล็อก มองเตสกีเออและฌอง ฌาค รูโซ่ ทางด้านของวิทยาการ เชียงกูล “ปรัชญาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม” กรุงเทพ สำนักพิมพ์สายธาร ตีพิมพ์ครั้งแรก

2543 จัดอยู่ในประเภทของการเป็นพจนานุกรมฉบับย่อ มีเนื้อหาในเชิงแนะนำนักปรัชญาการเมืองคนสำคัญๆ แนวความคิด ระบอบการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองของตะวันตกโดยไล่เรียงมาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณมาจนถึงความคิดของนักภาษาศาสตร์ Noam Chomsky ส่วนข้อมูลที่ผู้เขียนใช้ประกอบการเขียนส่วนใหญ่มาจากหนังสือภาษาไทย

ไชยันต์ ไชยพร ‘Clifford Geertz: ข้อวิพากษ์ทฤษฎีการเมืองกระแสหลักของ คลิฟฟอร์ด เกียทซ์’ กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ openbooks 2551 เขียนคำนำโดยชัยวัฒน์ สถาอานันท์ โดยที่ผู้เขียนมีความตั้งใจในเบื้องต้นจะใช้เป็นตำราการศึกษาทางด้านปรัชญาสังคมศาสตร์ (philosophy of social science) อย่างไรก็ตามหนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาที่อธิบายถึงอิทธิพลในช่วงระยะเวลาเกือบสี่สิบปีที่ผ่านมา คลิฟฟอร์ด เกียทซ์ เป็นนักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลอย่างยิ่งยวดต่อวงการสังคมศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นมานุษยวิทยา สังคมวิทยา ปรัชญาสังคมศาสตร์ วรรณกรรมวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือ The Interpretation of Cultures และ Local Knowledge : Further Essays in Interpretive Anthropology นอกจากนี้ไชยันต์ ไชยพรยังกล่าวถึงอิทธิพลของคลิฟฟอร์ด เกียทซ์ต่อนักวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ในประเทศไทย เนื้อหาในบทที่ 6 ทฤษฎีปรัชญาการเมืองใหม่ของเกียทซ์ : ปฏิเสธทางสองแพร่งที่ต้องเลือกระหว่างสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่นิยมและในบทที่ 7 อธิบายขยายความจุดยืนทางทฤษฎีการเมืองของของคลิฟฟอร์ด เกียทซ์ มีเนื้อหาที่เชื่อมโยงความคิดทางปรัชญาการเมืองของคลิฟฟอร์ด เกียทซ์เข้ากับความคิดทางปรัชญาการเมืองคนสำคัญที่อยู่ก่อนหน้าและอยู่ร่วมสมัยกับเขา ตั้งแต่ Sigmund Freud, Max Weber, Martin Heidegger, Leo Strauss, Isaiah Berlin และ Arthur Coleman Danto ขณะที่ธเนศ วงศ์ยานนาวา เรียบเรียง ‘Max Weber’ วิถีแห่งการบำเพ็ญตบะและวิถีแห่งเพศ สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ 2556 ในฐานะนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางสังคมวิทยาผู้เขียนวิเคราะห์ งานเขียนชิ้นสำคัญของ Max Weber อย่าง The Protestant Ethics and the Spirit of Capitalism กับ Politics as Vocation และอธิบายประกอบกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Sigmund Freud

“ปรัชญาการเมืองเปรียบเทียบ ศึกษาการเมืองแนวบูรณาการ ด้านอภิปรัชญา จริยศาสตร์ ตรรกศาสตร์ และคุณวิทยา” กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์สยาม 2554 โดย สิทธิ บุตรอินทร์ เคยสอน

หนังสือทางด้านปรัชญาและศาสนาอยู่ที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และภูมิินทร์ บุตรอินทร์ เป็นอาจารย์ประจำอยู่ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในส่วนของเนื้อหาประกอบด้วยบทที่ 1 ความหมายและขอบเขตของวิชาปรัชญาการเมือง บทที่ 2 อภินิยามคณาธิปไตย บทที่ 3 ประชาธิปไตย บทที่ 4 เสรีนิยมประชาธิปไตย บทที่ 5 สังคมนิยมรัฐชาติไทย บทที่ 6 มนุษยนิยมธรรมาธิปไตย มีเนื้อหาที่ผสมผสานทั้งความคิดทางการเมืองตะวันตกและตะวันออกมาอยู่ในบทเดียวกัน และเป็นที่น่าสนใจว่าผู้เขียนใช้ผลงานการตีความประกอบการเขียนเสียเป็นส่วนใหญ่มากกว่าที่จะใช้ผลงานต้นฉบับ

3.3.2 แนวคิดหลักสำคัญ (political idea and theme) ในการศึกษาทางปรัชญาการเมือง

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ‘อธิบายแนวคิดปรัชญาการเมืองฝรั่ง’ (เคล็ดไทย: 2520) มีเนื้อหาที่อธิบายความหมายของแนวความคิดระบอบการปกครองและอุดมการณ์ทางการเมืองที่สำคัญของตะวันตกอาทิ กรรมาชีพ คอมมิวนิสต์ ชาตินิยม ปฏิวัติ ประชาธิปไตย เผด็จการและฟาสซิสต์

สมภาร พรหมทา ปรัชญาสังคมและการเมือง 2538 อธิบายปัญหาการใช้อำนาจของผู้ปกครองต่อประชาชน แนวความคิดในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมและความเสมอภาคที่ปรากฏอยู่ในความคิดของนักปรัชญาการเมืองสมัยใหม่นั้นนับตั้งแต่จอห์น ล็อก รูสโซเป็นต้นมา เนื่องน้อย บุญเนตร “จริยศาสตร์ตะวันตก ค้านท์ มิลล์ ฮอบส์ วัลลส์ ชาร์ลส กรุงเทพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2544 เป็นหนังสือที่รวบรวมความคิดทางจริยศาสตร์ของนักปรัชญาสมัยใหม่ที่ตีเล่มหนึ่งในภาษาไทย

ผลงานวิจัยเรื่อง ‘ความแตกแยกของธรรมวิทยาแห่งพลเมืองกับมุมมองทางปรัชญาการเมือง:ข้อสังเกตเบื้องต้น’ นำเสนอในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 11 (พ.ศ.2553) เป็นผลงานที่สมบัติ จันทรวงศ์ใช้แนวความคิดในเรื่องของ ‘civil religion’ ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ The Social Contract ของรูสโซมาทำการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางความคิดของการเมืองไทยตั้งแต่เดือนกันยายน 2549 และงานวิจัยเรื่องประชาธิปไตยไทย : ปรัชญาและความเป็นจริง 2555

ในช่วงระยะเวลาเดียวกันนั้นชัยวัฒน์ สถาอานันท์ เขียน “การเมืองมนุษย์: รัฐศาสตร์ทวนกระแส” (กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า, 2528) วิพากษ์ด้วยการตั้งคำถามถึงการศึกษาวิชา รัฐศาสตร์ในเมืองไทย ที่กำลังถูกครอบงำจากอิทธิพลจากแนวคิดในเชิงปฏิฐานนิยมเชิงตรรกะ (logical positivism) และการเน้นญาณวิทยาในแบบวิทยาศาสตร์ (scientific) มีผลให้การศึกษาในเชิงการ ตัดสินใจเชิงคุณค่า (value judgement) และเชิงปทัสถาน (normative study) อย่างปรัชญาการเมือง ไม่สามารถนำเข้ามารวมอยู่ในองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่าวิกฤตการณ์ ของวิชารัฐศาสตร์ (ชัยวัฒน์, 2528: 42-50) สำหรับผลงานในทางด้านการวิจัยและศึกษาปรัชญา การเมืองตะวันตกที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนคือ “บทสนทนาของ Plato และ The Prince ของ Machiavelli” (2527) ในฐานะจุดเริ่มต้นของการศึกษาปรัชญาการเมือง” ซึ่งอยู่ในรูปเอกสาร ประกอบการสอนของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ “แมคเคียเวลลี: นักปรัชญา การเมืองตะวันตก” (สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534)

ผลงานการศึกษาและวิจัยในทางปรัชญาการเมืองของชัยวัฒน์ สถาอานันท์ มี ลักษณะที่แตกต่างและมีความเด่นชัดอยู่ในเรื่องของความพยายาม ที่จะนำเอาแนวความคิดตลอดไป จนถึงตัวปรัชญาของนักปรัชญาการเมืองตะวันตกทั้งสมัยโบราณ (classic) และสมัยใหม่ (modern) หยิบยืมมาประยุกต์ใช้อธิบายเหตุการณ์หรือทำความเข้าใจปรากฏการณ์ในทางการเมืองสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมการเมืองไทย ซึ่งจะเห็นได้จากผลงานหลายๆชิ้นที่ได้รับการตีพิมพ์ออกสู่ สาธารณะอาทิ “ทำทนายทางเลือก: ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรง : challenging alternatives, violence or non-violence” (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลคิมทอง, 2533) “สันติทฤษฎี/วิธี วัฒนธรรม: Peace Theory and Cultural Elements” (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกลคิมทอง, 2535) “อภัยวิถี: มิตร/ศัตรูและการเมืองแห่งการให้อภัย” (กรุงเทพฯ: คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง 100 ปีชาตกาลนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส, 2543) โดยในเล่มนี้ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ได้นำเอา แนวคิดปรัชญาการเมืองในเรื่องคำอธิบายความเป็นการเมือง (political) ของนักปรัชญาการเมืองชาว เยอรมันอย่างคาร์ล ชมิทท์ (Carl Schmitt) ในเรื่องการแยกมิตร/ศัตรู (friend/foe) และนักปรัชญา การเมืองสตรีชาวเยอรมันฮานนาห์ อาเรนต์ (Hannah Arendt) ในประเด็นของการให้อภัย

(forgiveness) มาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองโดยเฉพาะในเรื่องการใช้ความรุนแรง ซึ่งเป็นประเด็นของการศึกษาที่ผู้เขียนให้ความสนใจ งานเขียนในลักษณะที่นำแนวคิดทางปรัชญาการเมืองมาใช้อธิบายปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมการเมืองของชัชววัฒน์ สถาอานันท์ ยังปรากฏผ่านงานที่ชื่อ “อาวุธมีชีวิต? : แนวคิดเชิงวิพากษ์ว่าด้วยความรุนแรง” (กรุงเทพฯ: ฟาเดียวกัน, 2546) และ “อารยขัดขึ้น” (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2549) และล่าสุดพัฒนามาจากงานวิจัย “ความรุนแรงกับการจัดการความจริง: ปัดดาไน้ในรอบกิ่งศตวรรษ” (กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2551)

ธเนศ วงศ์ยานนาวา แห่งคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นนักวิชาการที่มีผลงานทางด้านปรัชญาการเมืองออกมาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าเนื้อหา รูปแบบการเขียนและนำเสนอจะออกมาในลักษณะของแนวคิดทางสังคมวิทยาและทฤษฎีทางสังคม (social theory) แต่ผลงานของธเนศ วงศ์ยานนาวา อยู่ในสถานะของการเป็นทั้งผู้บุกเบิกการศึกษาสหวิทยาการ การนำความรู้และนักคิดใหม่ๆ เข้ามาในวงวิชาการสังคมศาสตร์ไทย ชญานันท์ต ศุภชลาศัย ‘วงศาวิทยาปรัชญาการเมืองว่าด้วยการต่อต้านฉันทมติ’ (The Genealogy of Political Philosophy on the Anti-Consensus) (สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2553) เป็นงานเขียนที่สำรวจถึงความคิดทางการเมืองของนักปรัชญาการเมืองหลังโครงสร้างนิยม (post-structural) และนักปรัชญาการเมืองร่วมสมัย ตัวอย่างเช่นวิวาทะปรัชญาการเมืองของจอห์น รอวส์ ฮาเบอร์มาสและมูฟฟ์ ในเรื่องความไร้น้ำยาของ Deliberative Democracy ความคิดทางการเมืองของจอร์จ อากัมเบน อาแลง บาติยู ซีลส์ เดอเลซ

ทางด้านของไชยันต์ ไชยพร แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นนักวิชาการทางด้านปรัชญาการเมืองรุ่นต่อจากชัชววัฒน์ สถาอานันท์ ที่มีผลงานปรากฏออกมาอย่างต่อเนื่อง เฉพาะอย่างยิ่งในฐานะนักเขียนประจำตามนิตยสารต่างๆ ทั้งรายวัน รายสัปดาห์และรายเดือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหนังสือพิมพ์มติชนรายสัปดาห์ ที่ไชยันต์ ไชยพร ได้นำแนวความคิดปรัชญาการเมืองของตะวันตกมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยตั้งแต่หลังการยึดอำนาจการปกครองเมื่อปี 2549 ตั้งแต่เรื่องแนวคิดในเรื่องของมวลชน (mass) มาจนถึงแนวคิดเผด็จการผู้ทรงภูมิ (enlightened despotism) ที่เกิดขึ้นในยุคของการรู้แจ้ง (Enlightenment Age) ของยุโรป

ผลงานทางปรัชญาการเมืองของไฮันต์ ได้ถูกนำมารวมเล่มภายใต้ชื่อ “Postmodern : ชะตากรรม โปสโตโมเดิร์นในอุ้งมือนักปรัชญาการเมือง” (openbook 2550) “Premodern” (way of book 2551) “ข้อวิพากษ์ทฤษฎีการเมืองกระแสหลักของคลิฟฟอร์ด เกียทซ์” (openbook 2551) และ “Postmodern Man: คนกับโปสโตโมเดิร์น” (2552) ขณะที่ “บางบทสำรวจปรัชญาการเมืองคลาสสิก” (วิชา 2550) ของพิศาล มุกตาร์ศรี เป็นงานเขียนของนักวิชาการทางด้านปรัชญาการเมืองรุ่นใหม่ มีเนื้อหาอธิบายปรัชญาการเมืองคลาสสิกตั้งแต่ช่วงก่อนโสเครตีส (Pre-Socrates) และปรัชญาการเมืองของเพลโตอธิบายรายละเอียดในประเด็นที่ว่าด้วยการเมืองของจิตวิญญาณ และความเสื่อมของระบอบประชาธิปไตย

สมเกียรติ วันทะนะ “กำเนิดและความเปราะบางของเสรีประชาธิปไตย” กรุงเทพมหานคร ไตรครีเอท 2555 เป็นหนึ่งในบรรดาผลงานค้นคว้าและวิจัยอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับประเด็นความเป็นสมัยใหม่ (modernity) ประชาธิปไตย (democracy) โลกาภิวัตน์ (globalization) และสภาวะหลังสมัยใหม่ (postmodern) ด้านของเนื้อหาผู้เขียนแบ่งออกเป็นสามภาค มีจำนวน 11 บท โดยภาคหนึ่ง เป็นเรื่องของพัฒนาของรัฐชาติ แบ่งออกเป็นสามบทคือ บทที่ 2 จากคอนสแตนติโนเปิล (ค.ศ.1452) ถึงสงครามสามสิบปี (ค.ศ.1618-1648) บทที่ 3 สงครามการปฏิวัติฝรั่งเศส (ค.ศ.1789) และสงครามนโปเลียน (ค.ศ.1792-1815) กับการสร้าง “รัฐชาติ” (nation-state) และบทที่ 4 สงครามปรัสเซีย-ฝรั่งเศส ค.ศ.1870 กับการสร้างรัฐชาติ ต่อมาในภาคที่สองเป็นเรื่องประชาธิปไตย ประกอบด้วยเนื้อหาสามบท คือบทที่ 5 ประชาธิปไตยกรีกโบราณ บทที่ 6 ลัทธิเสรีนิยม และบทที่ 7 ว่าด้วยเรื่องของตัวแบบประชาธิปไตย ภาคสามเป็นเรื่องโลกาภิวัตน์และผลกระทบที่มีต่อรัฐชาติและระบอบเสรีนิยมประชาธิปไตย แบ่งเนื้อหาออกเป็นสามบทได้แก่ บทที่ 8 โลกาภิวัตน์ บทที่ 9 การเปลี่ยนแปลงของรัฐชาติ และบทที่ 10 การเปลี่ยนแปลงของเสรีประชาธิปไตย

งานศึกษาและวิจัยทางปรัชญาการเมืองตะวันตกปรากฏอยู่ในรูปของ “เอกสารการสอนชุดวิชาปรัชญาการเมือง” จัดทำขึ้นโดยสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเมื่อปี พ.ศ.2537 จำนวน 15 หน่วย จัดเป็นตำราทางวิชาการ (text book) ที่นำเอาผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญและคณาจารย์ทางปรัชญาการเมืองของประเทศไทยมาเขียนรวบรวมเอาไว้ในที่เดียวกันอย่างค่อนข้างเป็น

ระบบ โดยมีรายละเอียดของเนื้อหาแบ่งและตัวผู้รับผิดชอบเขียนงานดังต่อไปนี้ 1.แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาปรัชญาการเมือง (สมบัติ จันทรวงศ์) 2.ความยุติธรรม (ปรีชา ช่างขวัญยืน) 3.ความสูงสุดของศาสตร์แห่งปรัชญาการเมือง (สุลักษณ์ ศิวรักษ์) 4.ปรัชญาคริสต์กับสังคมนิยมยุคกลาง (กীরติ บุญเจือ) ที่อธิบายแนวคิดของนักปรัชญาการเมืองคนสำคัญอย่างเซนต์ ออกัสติน 5.ปรัชญาการเมืองสมัยใหม่ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์) ผู้เขียนเน้นให้ความสำคัญไปที่การศึกษาแนวคิดทางการเมืองของแมคเคียวเวลล์ 6.องค์อภิปรัชญาสังคมนิยม (ถาวร สุขากันยา) เป็นการศึกษาโลกทัศน์และความคิดทางการเมืองของโทมัส ฮอบส์ 7.กำเนิดลัทธิเสรีนิยมประชาธิปไตยสมัยใหม่ (อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย) 8.เสรีภาพกับสัญญาประชาคม (พงษ์เพ็ญ ศกุนตาทัย) ซึ่งเป็นการศึกษาแนวคิดทางสังคมนิยมของฌาค รูสโซ 9.สังคมนิยมกับปัญหาความเปลี่ยนแปลง (อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย) ศึกษางานเขียนในเชิงอนุรักษ์นิยมของนักปรัชญาการเมืองเอ็ดมันด์ เบิร์ก 10.ปรัชญาประวัติศาสตร์กับปรัชญาการเมือง (เสรี พงศ์พิศ) เน้นไปที่การอธิบายความคิดทางการเมืองของเฮเกล 11.ทฤษฎีการปฏิวัติสังคมนิยม (สุรพงษ์ ชัยนาม) ศึกษาอธิบายแนวคิดทางปรัชญาการเมืองของเฮเกล มาร์กและกรัมสกี (Gramsci) ส่วนในระดับบัณฑิตศึกษาศาสาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ผลิตตำรา “ประมวลสาระชุดวิชา แนวคิดทางการเมืองและสังคม” (Political and Social Concepts) (2547) มีเนื้อหาอธิบายพัฒนาการของปรัชญาการเมืองตะวันตกตั้งแต่ยุคกรีกโบราณมาจนถึงสมัยใหม่ แนวคิดในเรื่องของสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย แนวคิดโลกาภิวัตน์และเรื่องของประเทศกับการเมือง

หนังสือ ‘คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย’ (Concepts in Contemporary Political Science) ที่มีสิริพรรณ นกสวนและเอก ตั้งทรัพย์วัฒนา เป็นบรรณาธิการ (สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2546) ถือเป็นความพยายามในการทำงานเขียนประเภท Encyclopaedia of Social Science จากคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีเนื้อหาที่คาบเกี่ยวกับองค์ความรู้หลากหลายสาขา มีคำและแนวคิดในทางปรัชญาการเมืองปรากฏอยู่หลายคำ อาทิ การดื้อแพ่งของพลเมือง (civil disobedience) อนุรักษ์นิยม (conservatism) เสรีนิยม (liberalism) อำนาจอธิปไตย (sovereignty) หนังสือวิจัยเรื่อง ‘ปรัชญากับอนาคตของประชาธิปไตย’ มีพุดวิทย์ บุณนาค เป็นหัวหน้าโครงการ อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย รับผิดชอบหน้าที่เป็นบรรณาธิการและกวดวิชา วีระภาสพงษ์

บรรณาธิการภาษา (โครงการจัดพิมพ์คปกไฟ : 2554) มีเนื้อหาประกอบด้วยปฏิทรรศน์ในทฤษฎี ประชาธิปไตย - ตลาดและเวทีเสวนา: ทฤษฎีการเมืองสามประเภท - ประชาธิปไตยกับอิสลาม: บริบท โลกกับมรดกทางวัฒนธรรม - ความเข้าใจประชาธิปไตยจึ่งจื่อในมุมมองนักปฏิบัตินิยม - การเมืองแบบ ร่วมไตร่ตรอง - การแบ่งแยกศาสนจักรออกจากรัฐ - เทคโนโลยีจริยศาสตร์: เราควรปล่อยให้เทคโนโลยี เป็นเรื่องของผู้เชี่ยวชาญหรือไม่ - จริยธรรมโลกกับประชาธิปไตยและการสร้างสันติวัฒนธรรมในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้

ผลงานการศึกษาและการวิจัยทางปรัชญาการเมืองตะวันตกยังปรากฏอยู่ในรูปของ บทความทางวิชาการ (article) ที่ถูกตีพิมพ์ลงในวารสาร (journal) ของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ขณะที่ ตัวของวารสารที่ลงตีพิมพ์ผลงานทางปรัชญาการเมืองตะวันตกในลักษณะที่เด่นชัดและมีความต่อเนื่อง ได้แก่ “รัฐศาสตร์สาร” ของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ “สังคมศาสตร์ปริทัศน์” ของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ธเนศ วงศ์ยานนาวาและไช ยนต์ ไชยพร รับตำแหน่งบรรณาธิการบริหาร ได้ทำหน้าที่ประสานงานติดต่อบทความทางปรัชญา การเมืองตะวันตก ของนักวิชาการ อาจารย์และผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในทางปรัชญาการเมืองตะวันตกมาลง ตีพิมพ์อย่างสม่ำเสมอและมีความต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพิจารณาได้ว่าวารสารทั้งสองเล่มได้กลายมาเป็น เวทีให้กับนักวิชาการและอาจารย์รุ่นใหม่สามารถเข้ามาแสดงผลงานและความคิด ซึ่งทางฝั่งของคณะ รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ตีพิมพ์ “รัฐศาสตร์สารฉบับพิเศษ” ส่วนทางด้านคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ตีพิมพ์ฉบับ “มาคิอาเวลลี” และล่าสุด “รัฐศาสตร์สาร” ออกฉบับพิเศษ จำนวนสี่เล่ม “รัฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ 60 ปี/รัฐศาสตร์สาร 30 ปี” ที่ได้รวบรวมผลงานของนักวิชาการ ทางด้านปรัชญาการเมืองรุ่นใหม่มีเนื้อหาในทางปรัชญาการเมือง